

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

NaturErhvervstyrelsen/Departementet

Sagsnr.: 23101

Dok. nr.: 608339

Dato: 13. december 2013

Tale til åbent samråd om dansk landbrugs konkurrencevilkår [E] i [Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri onsdag den 4. december 2013, kl. 14

(Det talte ord gælder)

Spørgsmål E

"Ministeren bedes redegøre for dansk landbrugs konkurrencevilkår i sammenligning med de andre lande, som vi konkurrerer med både på det indenlandske marked og på eksportmarkederne særligt Tyskland, UK og Sverige samt redegøre for om, og hvorledes ministeren vil sikre, at dansk landbrugs konkurrencevilkår ikke forringes i forbindelse med gennemførelsen og udmøntningen af EU-landbrugsreformen" jf. svar på FLF alm. del - samrådsspørgsmål E.

Svar:

Generel indledning

- Først og fremmest tak for lejligheden til at komme og diskutere konkurrencevilkår. Det har jeg set frem til, for det er et vigtigt emne, der interesserer mig rigtig meget.
- Det er noget, som er vigtigt, fordi vi har et landbrug, der står i en situation, hvor der er masse nye muligheder i den globale verden, som vi lever i. Og de

markeder, som vi er en del af.

- Men der er også nogle ting, som er slemme og som plager landbrugets muligheder for indtjening, og som vi selvfølgelig er rigtig optaget af.
- Det har regeringen været optaget af lige fra vi startede.
- Derfor er jeg også glad for, at vi er kommet så langt med de forskellige tiltag, som vi har. Her tænker jeg på nogle af de aftaler, der er blevet truffet, og som også er blevet indgået med blandt andet Venstres deltagelse. Blandt andet afgiftslettelsen på landbruget med ca. 700 mio. kr. årligt for så vidt angår Vækstplan.dk.
- Og derfor er jeg egentlig også glad for, at vi lige har fået aftalt en finanslovsaftale, som vi skal til at udmønte i fællesskab nu, hvor vi også får mulighed for lige præcis at understrege nogle af de her dagsordner, som handler om vækst, som handler om arbejdspladser og som handler om konkurrencevilkår.
- Det er jeg som fødevareminister rigtig rigtig tilfreds med.
- I starten, da vi tiltrådte, satte vi gang i en række initiativer – for eksempel Natur- og Landbrugskommissionen, Vækstteam Fødevarer og byrdelettelsen på 700 mio. kr., som jeg lige har nævnt.

- Samlet set skal de danne grundlag for at skabe vækst samtidigt med, at vi tager hensyn til miljøet.

Dansk landbrugs konkurrencevilkår

- Når vi taler konkurrencevilkår, så er det et komplekst og sammensat begreb, fordi det handler om adgang til ressourcer. Det handler om, hvilken gæld der er. Det handler om nationale og internationale forhold, miljølovgivning, natur- og klimaforhold.
- Men det handler også om infrastruktur, uddannelse og mange andre ting.
- Den tidligere regering fik lavet en omfattende rammevilkårsanalyse af dansk landbrug, som udkom i 2011.
- Den viste blandt andet, at landbruget de seneste 10 år har haft en lav produktivitetsudvikling. Og det har ført til en faldende indtjening og et fald i konkurrenceevnen.
- I forhold til de lande vi normalt sammenligner os med, mistede dansk landbrug terræn. For eksempel i forhold til Sverige, Tyskland og UK.
- Gælden medfører store udgifter til renter og afdrag og har derfor en væsentlig negativ betydning i konkurrencen med landbrug i andre lande.

- Ud over gælden pegede analysen på, at lønniveauet, miljøkrav, momsregler, elafgifter med mere har betydning for konkurrenceevnen.
- I de senere år er det heldigvis gået fremad for både indtjeningen og landbrugets konkurrenceevne. Det viser en opdatering af analysen.
- Dansk landbrug har formået at få mere ud af ressourcerne end de øvrige EU-lande.
- Og stigende afregningspriser på produkter, som dansk landbrug leverer, har medført, at konkurrenceevnen er steget.
- Det er som Fødevareminister rart at kunne konstatere, at dansk landbrug i de senere år har styrket indtjeningsevnen i forhold til hovedparten af EU-landene.
- De nye og mere positive tendenser bakkes op af stigende eksporttal og stigende bidrag til nationaløkonomien fra landbruget.

Reform

- Der er mange parametre, der påvirker konkurrenceevnen. Et af disse parametre er den fælles landbrugspolitik i EU. Og der ligger en reform på bordet, som vi skal til at have implementeret i Danmark.

- Det har været et langt sejt træk at nå til en politisk aftale med Europa-Parlamentet. Men det er lykkedes
- Og jeg forventer, at den endelige juridiske vedtagelse sker den 16. december.
- I de seneste måneder har Kommissionen drypvist fremsat forslag til gennemførelsesbestemmelser.
- Her fastlægges en lang række vigtige detaljer, som nogle gange har temmelig stor betydning for landmandens hverdag og for økonomien.
- Vi følger selvfølgelig det her arbejde meget tæt, og vi har bidraget aktivt til at formulere bestemmelserne i en mere positiv og konstruktiv retning.
- Men jeg kan sige jer, at vi er stødt på nogle udfordringer. I har sikkert hørt om, at EU ikke synes, at vores efterafgrøder skal tælle med i greeningen.
- Det er jeg selvfølgelig uenig i. Danske landmænd skal ikke forskelsbehandles for den måde, vi har valgt at løse vores miljøproblemer på.
- Men det understreger, hvor vigtige gennemførelsesbestemmelserne er for implementeringen i Danmark.
- Gennemførelsesbestemmelserne er endnu ikke lagt fast, og de endelige beslutninger omkring implementering i Danmark er heller ikke truffet.
- Vi har frist den 1. august 2014 for at meddele

Kommissionen, hvordan vi vil gennemføre reformen.

- Og derfor kan jeg jo så supplere, at det svarer på det første spørgsmål, som Erling stillede.
- Yderligere da han bad mig om at forholde mig til, hvordan vi ser på muligheden for at overføre. Det har vi altså ikke taget stilling til endnu.

- Reformen betyder et mindre budget og færre støttekroner. Samtidig indeholder den nye og komplekse elementer – som er komplekse både for landmænd og administrationen.
- Og der vil derfor være øgede omkostninger til administration og kontrol.
- Der mangler stadig nogle detaljer, men vi har fem overordnede principper for implementeringen:
- Det handler om vækst og konkurrenceevne, at lave en mere simpel implementering, at vi tager højde for den miljøindsats, der allerede foregår, Og at vi tager hensyn til at mindske risikoen for underkendelser fra Kommissionen.

Direkte støtte

- I forhold til direkte støtte er der en række obligatoriske elementer, hvor vi vælger enkle eller minimumsimplementeringer.

- Her tænker jeg på capping – altså et støtteloft for de helt store støttemodtagere, en støtteordning for yngre landbrugere samt en liste over brancher, der i udgangspunktet ikke er aktive landmænd og derfor ikke kan modtage direkte støtte.
- Vi skal indføre en model for intern omfordeling af støtten mellem sektorerne.
- Kommissionen foreslog jo oprindeligt, at der skulle være en ens støtte per hektar i Danmark i 2019. Det kunne risikere at hive tæppet væk under visse sektorer i dansk landbrug, ikke mindst kvægsektoren.
- Og heldigvis fik vi derfor en alternativ model – den irske model. Den vil vi anvende i Danmark, da den giver meget mindre omfordeling mellem sektorer.
- Andre lande har dog valgt en ens støtte per region, og Tyskland vil helt udjævne støtten per hektar i hele landet.
- Som noget nyt bliver 30 procent af den direkte støtte i Danmark betinget af, at landmændene opfylder tre grønne krav. Der er krav om, at landmænd skal variere deres afgrøder, krav om permanente græsarealer skal opretholdes og krav om, at der skal

udtages 5 procent af omdriftsarealet på en bedrift til miljøfokusområder.

- Jeg tror, at det krav, der vil komme til at fylde mest hos landmændene, er miljøfokusområder. Og som vi vil høre mest om fra landmændene.
- Regeringen arbejder for at sammensætte en model, der anerkender den miljøindsats, landmændene allerede yder i dag. Det er et af vores pejlemærker.
- Da der er stor forskel landbrugerne imellem, kan det imidlertid ikke undgås, at der kan være landmænd, der skal foretage tilpasninger for at kunne opfylde de grønne krav.

Koblet støtte

- Der bliver fremover fortsat mulighed for at kunne yde koblet støtte.
- Jeg mener, at markedets efterspørgsel bør være styrende for, hvad landmændene producerer. Men det var der ikke opbakning til i EU.
- En lang række lande såsom Sverige, Irland, Frankrig, Belgien og Spanien forventes at indføre koblet støtte.
- Fra 2012 har vi kun haft én koblet støtteordning i Danmark – nemlig handyrpræmien.
- Kvægsektoren i Danmark befinder sig generelt set i

en presset økonomisk situation. Jeg har derfor haft nedsat en gruppe til at se på Kvæg Task Force anbefalinger, som netop har afsluttet deres arbejde. Jeg kommer lige fra et møde med dem, og nu er vi i en proces, hvor vi overvejer deres anbefalinger.

Landdistriktspolitikken

- Vi kan bruge landdistriktsstøtten til at fremme omstilling af landbruget til en mere ressourceeffektiv produktion samt til at fremme nye produkter og produktionsmetoder og dermed bidrage til at skabe vækstmuligheder.
- Og landdistriktsstøtten vil også i høj grad benyttes til at forfølge mål på miljø- og klimaområdet og samtidig fastholde en konkurrencedygtig landbrugsproduktion.
- Rammevilkårsanalysen viser netop, at ressourceeffektivitet er et vigtigt parameter for dansk landbrug.
- Vi er i gang med at udarbejde et nyt landdistriktsprogram for den kommende programperiode.
- Til det formål er der blevet foretaget et servicetjek af det nuværende program. Fokus er at få størst mulig effekt af ordningerne og på forenkling.
- Prioriteringen af ordningerne skal baseres på deres

bidrag til at understøtte vækst på den ene side og indsatser vedrørende natur, miljø og klima på den anden side.

Fleksibilitet

- Med reformen bliver det muligt, at overflytte midler mellem den direkte støtte og landdistriktspolitikken.
- Regeringen har som bekendt endnu ikke truffet beslutning om, hvorvidt den mulighed skal anvendes i Danmark.
- Andre lande overvejer dog at flytte midler. For eksempel Tyskland med 4,5 % fra søjle I til søjle II, England med 15 % og Flandern i Belgien med 7,5 % og endelig Letland med 5 %.
- Sverige, regner vi ikke med, vil overflytte midler, og kun Polen har meldt ud, at de overvejer at flytte midler fra søjle II til søjle I.
- Jeg er imidlertid opmærksom på, at overflytning har økonomiske konsekvenser for de bedrifter, som mister støtte under søjle I.
- Netop niveauet for den direkte støtte var jo også et centralt element i EU-reformen. Der var – og vil fortsat være – store forskelle mellem EU-landene. F.eks. er den direkte støtte i Letland under 750 kr. pr. hektar i dag, mens den i Danmark i gennemsnit er

knap fire gange højere, det vil sige 2700 kr. pr.ha.
Letland har det laveste gennemsnit i EU.

- De væsentligste forskelle, der er i støtteniveauerne i mellem EU-landene, bunder i forskelle i de produktioner, som har været de mest udbredte i de forskellige lande. Nu er støtten i vidt omfang afkoblet – og dermed uafhængig af produktionsomfanget, og der er aftalt en vis udjævning af forskellene i støtteniveauer mellem landene over de kommende år.
- De tre baltiske lande vil alle blive løftet til knap 1.500 kr. pr. hektar over de kommende år.
- I Danmark er støtten den 7. højeste i EU. Det vil sige, vi ligger således under lande som Nederlandene, Italien og Belgien. Mens vi eksempelvis ligger over Frankrig og Tyskland.
- Disse forskelle i støtte bevirker også, at selvom Tyskland har meldt ud, at de vil overføre 4,5 procent fra den direkte støtte til søjle II. Ja, så vil støtten i Tyskland også fremover ligge 9. højst. Hvis – og jeg understreger hvis – vi i Danmark besluttede at gøre maksimal anvendelse af fleksibilitet, ja, så ville den gennemsnitlige støtte i Danmark blive reduceret til samme niveau som Frankrig og Tyskland.
- Alt det her bare for at påpege, at man ikke kun skal kigge på procenten, når man finder ud af, hvad det betyder på konkurrenceevnen.

- Vi har frem til sommer 2014 til at træffe en beslutning. Og som både jeg og min forgænger har understreget, er det en beslutning, som skal træffes på et solidt grundlag.
- Fordele og ulemper skal vejes op mod hinanden.
- Og vi skal kende indsatsbehovene både på miljøområdet og på vækstfronten.
- Og dét er sammenholdt med de øvrige regeringsinitiativer Natur- og LandbrugsKommission, Vækstplan, Kvægbrugets Task Force og landbrugets generelle økonomiske situation.

Afsluttende bemærkninger

- Som jeg startede med at sige, er det regeringens og min topprioritet at skabe vækst og beskæftigelse – også i landbrugs- og fødevarersektoren.
- I spørgsmålet om landbrugets og fødevarerhvervets konkurrenceevne kan man nemt komme til at fokusere på landbrugsstøtte. Men der er mange andre parametre, der påvirker konkurrenceevnen.
- Også derfor indgår hensynet til konkurrenceevnen bredt i regeringens øvrige arbejde med blandt andet opfølgning på Natur- og Landbrugskommissionen, nabotjekket, som er en del af Vækstplanen, Kvæg Task Forcens anbefalinger og den kommende

Vækstplan for Fødevarer, eksportstrategi.

- Så blev jeg stillet nogle yderligere spørgsmål, og bare for at gøre det ganske kort, kan jeg sige, at nej, det indgår ikke i mine overvejelser at trække lovforslaget, som vi skal førstebehandle i morgen, L88 vedrørende svineproduktion.
- Det er et lovforslag, som er aftalt, som er en del af en aftale mellem Enhedslisten og den tidligere minister, og som regeringen har bakket op om. Så det kommer selvfølgelig ikke på plads.
- Så blev jeg spurgt til noget med vandplaner. Det vil jeg bare gøre opmærksom på, hører under miljøministerens ressort. Og endelige svarede jeg på det første, som var, at vi ikke allerede endnu har lagt os fast på, hvorvidt der skal flyttes penge fra den ene søjle til den anden søjle.
- Og det var de tre ting, jeg fik noteret ned. Jeg hæftede mig ved, at Erling Bonnesen sagde, at der var fire. Den sidste og fjerde må jeg så skylde svar på. Men det kan jeg se, jeg får lejlighed til at komme tilbage med.